

KASTEEL HEESWIJK

Kasteel van Brabant

Stichting Kasteel Heeswijk Jaarverslag over 2020

Het jaar 2020 is een jaar vol verrassingen gebleken. Na een intensieve reorganisatie in de vier voorgaande jaren, inclusief de integratie van de vrijwilligersvereniging en het overnemen van het horecabedrijf, begonnen we 2020 met hoge verwachtingen. De stijgende lijn van bezoeken en algemene vooruitgang dachten we te kunnen voortzetten. Het liep echter anders. Op 11 maart sloot het kasteel voor bezoek vanwege de Corona-pandemie. Vanaf 1 juni gingen we volgens strakke protocollen weer open. De dagelijkse routines en het programma waren grondig gewijzigd. Een tweede en derde *lockdown* gooiden vanaf november weer roet in het eten. Hieronder een overzicht van de gang van zaken in 'Coronajaar' 2020.

1. Identiteit en toerisme

Kasteel Heeswijk geldt als icoon in Brabant, een topmonument dat alle typische kenmerken van een kasteel heeft: een waterburcht in een historisch landschap. In en rondom het kasteel organiseerden we publieksevenementen in de weekends. Bijna het gehele publieksprogramma verviel, ook de groepsbezoeken en de reguliere rondleidingen. We beperkten ons tot individuele bezoeken. Desalniettemin bleek onze *branding*; identiteit en onze marketing als Kasteel van Brabant een troef in het toerisme. De Nederlander die zich vanaf juni als toerist op het eigen land richtte, wist ons kasteel goed te vinden. In de zomervakantie scoorden we bijna dubbele aantallen bezoeken, waarvan bijzonder veel uit de directe omgeving. Na de vakantie zette deze trend zich door. Het wegvallen van bezoek in maart t/m mei, november en december, de buitenlandse toeristen, groepsbezoeken en evenementen werd echter onvoldoende gecompenseerd. In 2020 ontvingen we 23.795 bezoeken, tegenover 35.400 in 2019. Een daling van 33%. Ter vergelijking: bij alle kasteelmusea in Nederland daalde het aantal bezoekers in 2020 met gemiddeld 66%. Trokken de kasteelmusea in 2019 ruim 2.5 miljoen bezoekers, in 2020 waren dit er 836.345.¹

De – nieuwe - eigen horeca droeg een belangrijke steen bij. De koerswijziging van 'trouwkasteel' naar uitspanning/Natuurpoort werkte positief uit. Brasserie "*Bij de barones*" was direct onderdeel van onze identiteit als Kasteel van Brabant. Het karakter van een uitspanning, gekoppeld via Brabantse Natuurpoorten aan het fraaie omringende fiets- en wandelgebied, bleek een schot in de roos. Een

---

¹ Persbericht Stichting Kastelen Buitenplaatsen Landgoederen 1 april 2021

vlotte bediening en een 'kasteelwaardig' aanbod van consumpties leverden een goede bijdrage aan het toerisme op het kasteel. Een snel georganiseerde serie openluchtconcerten met lichte muziek, "*In the Garden*" getiteld, in samenwerking met een evenementenbureau uit Veghel, bracht grote aantallen jong en nieuw publiek uit de regio op het kasteel.

Met '*De Heerlijkheid Heeswijk-Dinther*', een collegiale samenwerking van kasteel, molen, abdij en museumboerderij, konden we door Corona niet veel bereiken. Alleen de gezamenlijke promotiekaart werd vanaf maart op de locaties uitgedeeld. Vanwege de uitval van vrijwilligers konden we geen gezamenlijke activiteiten organiseren. We hopen op een beter 2021.

2. Innovatie

De Corona zette aan tot een aantal vernieuwingen. Veelal waren dit verplichte regelingen, landelijk opgelegd aan musea en horeca. De acceptatie was daarom hoog. Veel gasten maakten vlot gebruik van hun mobiele telefoon om de digitale regelingen te volgen.

- **Online reserveren in tijdslots:** vanaf juni moest iedere bezoeker zijn bezoek reserveren via de website. In het museum konden per half uur 20 entrees worden geboekt. Het nadeel van de beperking bleek een voordeel voor de spreiding over de dag, en daarmee de garantie van een rustig bezoek. Ook in de horeca gaf deze spreiding een overzichtelijke bedrijfsvoering.
- **Vaste route door het kasteel:** om opstoppingen te voorkomen volgden de gasten een voorgeschreven route. De vrijwilligers die normaliter rondleidingen gaven, richtten zich nu op het *stewardship*. Uiteraard misten we allemaal de rondleidingen en we hopen dat het weer spoedig mogelijk wordt om deze te geven.
- **Booqy:** om de gasten de weg te wijzen ontvingen zij een uitvouwblad, met een toelichting op hun route door het kasteel. Ook zaten in dit blad coupons voor de horeca en het worden van Vriend van het Kasteel.
- **QR-scan Butleroo:** op de tafels in de horeca kon de gast met zijn telefoon een QR-code scannen. Hiermee kon men *online* direct consumpties bestellen en betalen. Het merendeel van de gasten kon hiermee werken en dit versnelde en vergemakkelijkte het werk van de bediening en de keuken.
- **Digitaal betalen:** betalen met contant geld was niet toegestaan, zowel in de winkel als bij de kassa als in de horeca. De pinbetalingen gingen over het algemeen probleemloos. Hiermee werd het betaalverkeer binnen de organisatie veiliger en efficiënter.
- **Buitenconcerten:** op zomeravonden organiseerden we buitenconcerten met lichte muziek, onder een stretch tent op het bovenplein. Hiermee konden we een groot aantal gasten herbergen. De organisatie ging in samenwerking met een Veghels eventbureau, op commerciële wijze. Wij ontvingen veel nieuw en jong publiek uit de directe omgeving.

3. Topmonument van Brabant: de exploitatie

In de lijn van de statuten werkt de stichting zowel aan het behoud als aan de openstelling van het kasteel. Van belang hierbij is, dat de provincie Kasteel Heeswijk aanmerkt als één van de vier topmonumenten van Brabant en dat de rijksoverheid het behoud van het complex van belang vindt.

De provincie heeft daarom ook in 2020 een instandhoudingssubsidie voor het monument verstrekt. Het Rijk had dit jaar geen budget beschikbaar. De gemeente Bernheze verstrekt een kleine jaarlijkse exploitatiesubsidie.

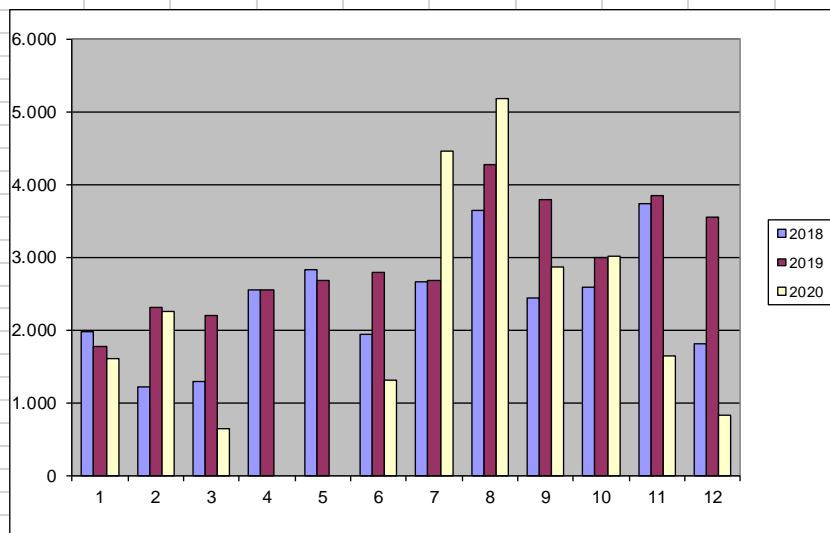
Eigen reguliere inkomsten (97% van de exploitatiebaten) komen uit ticket- en winkelverkoop, horeca en locatieverhuur. De COVID gaf op drie fronten een tegenslag:

- De eigen reguliere inkomsten vervielen door de drie *lockdowns* van 11 maart t/m 31 mei, 5 t/m 18 november en vanaf 15 december, toen het kasteel gesloten was voor publiek;
- Investerings Corona-logistiek, hygiëne en communicatie;
- Inkomstenvermindering van evenementen, concerten, zaalverhuur, partijen, huwelijken, groepen en buitenlandse toeristen.

Het aantal bezoeken daalde hiermee aanzienlijk. Na een vijftal jaren van gestage stijging werd aan museumtickets verkocht:

	Volwassenen			Kinderen			Sponsoring*			Totaal		
	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020	2018	2019	2020
Jan	850	861	1.015	835	695	494	291	217	96	1.976	1.773	1.605
Febr	698	1.173	1.398	403	878	708	114	257	149	1.215	2.308	2.255
Mrt	916	1.375	512	285	568	69	87	256	67	1.288	2.199	648
Apr	1.782	1.835	0	464	449	0	298	270	0	2.544	2.554	0
Mei	1.733	1.805	0	829	637	0	253	232	0	2.815	2.674	0
Juni	1.450	2.075	1.043	287	433	177	190	276	92	1.927	2.784	1.312
Juli	1.932	1.960	3.282	513	463	788	211	262	392	2.656	2.685	4.462
Augustus	2.538	3.293	3.655	766	640	850	341	334	669	3.645	4.267	5.174
September	1.538	1.902	2.432	192	321	357	702	1.555	76	2.432	3.778	2.865
Oktober	1.629	1.990	1.838	565	720	930	388	286	245	2.582	2.996	3.013
November	2.064	2.349	779	1.350	1.165	536	311	321	331	3.725	3.835	1.646
December	1.173	2.450	428	276	636	175	348	461	212	1.797	3.547	815
	18.303	23.068	16.382	6.765	7.605	5.084	3.534	4.727	2.329	28.602	35.400	23.795

*sponsoring: vrij toegang voor leden van Vrienden, Brabants Landschap en donateurs

*12 maanden januari t/m december

Wij zochten financiële ondersteuning bij derden.

Corona noodhulp ontvingen we met donaties van de Vrienden, de Bridge Commissie, de Vereffenaars van de VVKH en het Leye Fonds. Wij zijn hen uitermate dankbaar. Subsidies ontvingen we uit de nationale werkgeverssteun NOW-, TOGS- en TVL-regelingen. Aangezien we in 2019 minder dan 40.000 bezoekers hadden vielen we buiten de culturele steunregelingen van Rijk en Provincie. In oktober

kwamen twee steunregelingen voor kleinere musea beschikbaar; van het Kickstart Cultuurfonds en de Mondriaan Stichting. Hieruit kregen wij donaties.

Het kasteel beschikt niet over financiële reserves. Toch moesten tijdens en na de sluitings-maanden lopende kosten worden betaald. Directie en Raad van Toezicht besloten om tijdelijk liquiditeit op te nemen uit een reeds ontvangen provinciaal subsidievoorschot voor een groot restauratieproject in 2021. Na de *lockdown* zouden we zo snel mogelijk dit bedrag moeten terugverdienen. De uitvoering van het restauratieproject werd daarom uitgesteld.

Wij besloten direct in maart om de marketing te focussen op het binnenlands toerisme, want we verwachtten dat het internationaal toerisme zou instorten. Dit bleek een goed besluit. Met het wegvallen van het buitenlandse toerisme werden kasteel en landgoed een geliefde bestemming voor de regio en de rest van Nederland. De recente ontsluiting van het landgoed, het nieuwe parkeerterrein, de nieuwe winkel en horeca én de modernisering van bedrijfsprocessen op het kasteel wierpen nu hun vruchten af. De sluiting van de horeca in oktober konden we deels opvangen met de reeds aanwezige *To Go* verkoop. Recreatief en toeristisch publiek wist ons in zomer en najaar te vinden, het werd bovengemiddeld druk. De tweede en derde *lockdown* deden echter dit gunstige resultaat teniet.

Het voorlopig eindresultaat is over 2020 -€ 105.928, tegenover een positief saldo van € 394 in 2019.

4. De mensen

De personele bezetting kampte gedurende de Corona-tijd met krapte. Gezien de fysieke kwetsbaarheid van de vrijwilligers kon slechts een beperkt aantal op het kasteel actief zijn. De werkdruk op de overige vrijwilligers en de betaalde medewerkers was hoog.

Een belangrijke motivatie voor onze vrijwilligers is het onderlinge sociale contact op het kasteel. Dat moesten we tot onze grote spijt minimaliseren. Groepsbijeenkomsten waren verboden, de jaarlijkse uitstap werd afgezegd. Zowel de betaalde krachten als de vrijwilligers misten deze waardevolle momenten. De wekelijkse '*mail van het kasteel*' bracht iedereen wel actueel nieuws. Communiqués van de Museumvereniging met de landelijke regels en wijzigingen werden adequaat opgepakt. Met Kerst bracht een online Bingoavond de mensen nog enigszins bijeen.

Veel publieksactiviteiten met een menselijk element (zoals gidsen) konden niet doorgaan. Rondleidingen, lezingen, *living history*, concerten en andere evenementen waren verboden. Dit bracht ons tot het ontwikkelen van nieuwe activiteiten waarin de gast individueel kon deelnemen. De Booqy is hierboven genoemd. Het scholenproject Museumschatjes heeft meer zelfwerkzaamheid voor de leerlingen in zich gekregen met een werkboekje. Voor het Sinterklaasweekend was een alternatieve vorm uitgewerkt; een interactieve expositie van meerdere weken. Wellicht zal een aantal van deze wijzigingen blijvend resultaat hebben. In ieder geval brengen deze vernieuwingen meer veiligheid en minder verplichtingen voor onze vrijwilligers.

5. Instandhouding van het monument

Zowel Rijk als Provincie geven financiële ondersteuning aan de instandhouding van Kasteel Heeswijk. Jaarlijks ontvangt SKH van het Rijk een SIM-subsidie (Subsidie Instandhouding Monumenten). Als noodzakelijke co-financier treedt de Provincie op met een 'Topmonumentensubsidie'. In 2020 zijn vanwege Corona een aantal werkzaamheden opgeschort. Wel uitgevoerd zijn:

- Reiniging en conservering van de houten trappen en vloeren;
- Reiniging en conservering van de 18^e-eeuwse marmeren tuinbeelden;

- Renovatie van de keldergewelven, analyse van optrekkend water en zout
- Schilderwerk aan het Koetshuis

6. Projecten

Parallel aan de exploitatie en aan de instandhouding van het monument vinden bijzondere projecten plaats, op basis van projectfinanciering. In 2020 waren dit:

- Marmeren tuinbeelden

De antieke tuinbeelden hebben te lijden onder het klimaat. Elk jaar worden enkele beelden vervangen door weerbestendige replica's, de originelen krijgen een veilige plaats in het kasteel. In 2020 is echter alle fondsenwerving gericht op de Corona-schade en is het project tuinbeelden getemporeerd.

- Naar de kelder op Kasteel Heeswijk (2020)

Met het vertrek van het horecabedrijf werd een plan opgesteld om de keldergewelven voor de kasteelbezoeker open te stellen en educatief in te richten. Het plan werd gehonoreerd met een provinciesubsidie. Vanwege de Corona en de renovatie van de keldergewelven is de uitvoering van dit plan uitgesteld tot in 2021.

- Grand Levée (2021)

Het barokke staatsiebed in depot herinnert aan het 'Grand Levée', het ceremoniële ontwaken van de vorst. In relatie tot andere staatsiebedden in Nederland richt het kasteel een educatieve route in rondom 'slaapcultuur'. De bezoeker gaat langs de slaapkamers en een deel van de zolder gaat open. Energiebesparende voorzieningen en restauraties aan dak en interieurs zijn voorzien. De provincie kende in 2019 een restauratiesubsidie toe. Vanwege de Corona is het project uitgesteld.

7. Bestuur en management

Het bestuur van de stichting wordt gevormd door de directeur. In bestuur en Raad van Toezicht vonden in 2020 geen wijzigingen plaats. In de Raad van Advies ontviel ons een lid: met het overlijden van drs. B. de Boer moesten wij een beminnelijk, energiek en vooraanstaand raadslid missen. Bart de Boer heeft het Kasteel meegeholpen om op een hoger plan te komen.

Aldus waren de Raden van Toezicht en Advies einde 2020 als volgt samengesteld:

Raad v. Toezicht		Benoemd	Achtergrond/functie
Ir. P.J.A. van	Schijndel	01-10-2013	Lid Raad van Bestuur van Rabobank Groep
Drs. R.C.	Bastiaanse	01-01-2012	Directeur Brabants Historisch Informatie Centrum
W.J.A.L.M.	Verwegen	01-01-2012	Directeur Verwegen Communicatie B.V.
Mr. J.H.T.M.	Cuppen	01-01-2013	Directeur CILUX Compliance Consultancy
R.F.M.	Wagemakers	22-06-2015	Rayondirecteur MKB N-O Brabant ING Bank
Ing. J.	Baan	22-06-2016	Directeur Brabants Landschap

Raad van Advies		Benoemd	Achtergrond/functie
p. D.	Hendrickx o.praem.	06-2013	Abt van de Abdij van Berne
mw. Drs. B. van	Haaften-Harkema	22-06-2016	Bestuurder SDW (voorzitter Raad van Advies)
Drs. H.	Hendriks	22-06-2016	Directievoorzitter Philips Electronics Benelux
Drs. D.T.C.M.	Lips	22-06-2016	Algemeen Directeur Libéma
Mr. J.K.B. van	Daalen	11-09-2017	Senior rechter, tevens vicevoorzitter van de stichting Brabants Landschap

Drs. P.L.A.	Rüpp	09-07-2018	Bestuurder AVANS Hogeschool, Kamerheer des Konings in Noord-Brabant
mw. Drs. M.H.T.M.	Stultiens	09-07-2018	Directeur Artishock Events & Marketing
mw. Ir. A.M.	Burger	03-12-2018	Annemie Burger Advies
mw. Drs.ir. H.	van Limburg Stirum	01-07-2019	Directeur Nederlandse Kastelenstichting

De Raad van Advies stelde haar vergaderingen uit tot in 2021.

Het financieel management was in 2020 allereerst gericht op het behouden van de liquiditeit van het lopende bedrijf. Gedurende de *lockdowns* gelukte dit door gebruik te maken van de steunmaatregelen, donaties en tijdelijke voorschotten uit de projectreserve. Gedurende de openingstijden gelukte dit dankzij het toegenomen binnenlandse toerisme, het up-to-date bedrijfsinstrumentarium en de hoge motivatie van de medewerkers.

Risicoparaagraaf

- Exploitatieresultaten

Door het wegvallen van eigen inkomsten ontstond grote financiële schade. De landelijke steunmaatregelen boden uiteindelijk weinig soelaas, aangezien deze maatregelen de omzet van 2019 als referentie namen ten opzichte van de omzet in 2020. Een daling zou worden opgevangen met de steun. Echter, door het overnemen van het horecabedrijf is in 2020 het volume van deze omzet toegenomen en niet zozeer de marge van de exploitatie gegroeid. Dit noodzaakt tot het restitueren van een groot bedrag aan steunsubsidies, waardoor alsnog een aanzienlijk exploitatietekort ontstaat en wel van € 97.783.

- Algemene reserve

Met de toevoeging van het exploitatieresultaat van 2020 wijzigde de negatieve algemene reserve van - € 34.213 naar - € 131.996. Er is steun aangevraagd bij gemeente en provincie. In de volgende jaren zal stapsgewijs de balanspositie worden verbeterd op basis van de exploitatieresultaten.

- Voorzieningen

De voorziening voor groot onderhoud is in 2020 aangesproken ten behoeve van diverse technische installaties. Groot onderhoud van de gebouwen is afgedekt door de instandhouding subsidies.

- Lang- en kortlopende schulden

Op het tekort op de restauratie van het kasteel had de stichting in 2015 bij de Rabobank een hypotheekschuld van € 161.000. Mede dankzij de positieve exploitatieresultaten kon vanaf 2017 jaarlijks worden afgelost. De schuld was ultimo 2020 € 66.600.

- Liquiditeit

SKH kent drie geldstromen:

a. *de reguliere exploitatie,*

gestoeld op de eigen inkomsten en een jaarlijkse gemeentesubsidie. Op haar liquiditeitspositie drukken de historische lasten van de negatieve algemene reserve en de reserve groot onderhoud.

b. *de instandhouding van het monument op basis van instandhoudingssubsidies;*

gevoed door de provinciale *Topmonumenten-subsidie 2020-2023* en de daaraan gekoppelde nationale *Subsidieregeling Instandhouding Monumenten 2016-2020*. Bij de toekenning en bevoorschotting van de Topmonumentensubsidie was vertraging ontstaan, waardoor pas in 2021 deze financiering wordt gerealiseerd.

c. *projecten op basis van externe financiering.*
gebaseerd op bijdragen voor investeringen in de vorm van restauraties, landschapsinrichting en aanschaffingen. In 2020 betrof dit de twee projecten 'Naar de kelder' en 'Grand Levée', beide getemporeerd vanwege de Corona. De ontvangen voorschotten zijn tijdelijk benut omwille van de liquiditeit in de reguliere exploitatie (zie a.).

8. Tot slot

In het bijzondere jaar 2020 had het kasteel zich te voegen naar de overheidsmaatregelen vanwege de Corona pandemie. Dankzij recente modernisering, landelijke steunmaatregelen, donaties en het – tijdelijke- gebruik van een financiële reserve waren we in staat om aan de nieuwe eisen te voldoen en het bedrijf voorsnog gaande te houden. De uiteindelijke financiële schade is echter zeer groot. Het kasteel heeft daarom een beroep gedaan op steun van gemeente en provincie. Het is afhankelijk van de heropening in de loop van 2021 om weer eigen inkomsten te kunnen verwerven.

Een bijzonder woord van dank aan de vrijwilligers en medewerkers van het kasteel, die hun uiterste best hebben gedaan om in dit moeilijke jaar het schip varende te houden. Ook danken wij onze Ridders, onze Vrienden en de betrokken fondsen en overheden voor hun financiële steun in deze uitzonderlijke tijd.

Luc Eekhout
directeur

Financieel jaarverslag 2020

Balans per 31 december in euro's

Vaste activa	2019	2020	Eigen vermogen	2019	2020
Materiële vaste activa			Statutaire reserves	500	500
Gebouwen incl. ondergrond	1	1	Algemene reserve	-34.213	-131.996
Overige onroerende materiële vaste activa	145.439	145.439	Bestemmingsreserve huisvesting	<u>343.142</u>	<u>343.142</u>
Inventaris	<u>377.361</u>	<u>376.449</u>		309.036	211.646
	522.801	521.889	Vorzieningen		
Vlottende activa			Overige voorzieningen	28.456	28.472
Voorraden	8.077	13.425			
Vorderingen:			Langlopende schulden		
Debiteuren	20.799	18.259	Bankleningen	66.600	55.500
Fiscus & sociale lasten	27.774	17.481	Overige leningen	<u>0</u>	<u>0</u>
Overige vorderingen	0	0		66.600	55.500
Nog te ontvangen subsidies	0	27.403	Kortlopende schulden		
Overlopende activa	<u>41.417</u>	<u>49.911</u>	Aflossing bankleningen	11.100	11.100
	89.990	98.373	Crediteuren	119.719	66.291
			Fiscus & sociale lasten	10.059	12.599
Liquide middelen	261.782	139.036	Overige schulden	1.049	5.847
			Vooruit ontvangen subsidies	290.182	273.862
			Overlopende passiva	<u>46.056</u>	<u>122.087</u>
	359.849	265.515		478.066	491.786
	882.650	787.404		882.650	787.404

Verlies- en winstrekening

Opbrengsten	2019 realisatie	2020 begroting	2020 realisatie
Museumbezoek	242.493	295.000	175.694
Winkel	16.971	20.000	20.834
Daghoreca	9.203	174.000	149.755
MICE (zakelijk)	16.516	40.000	27.567
Catering fees	0	15.000	1.352
Verhuur locaties	161.394	83.322	40.193
Diverse activiteiten	<u>1.482</u>	<u>1.000</u>	<u>0</u>
	448.059	628.322	415.395
Subsidies	<u>45.983</u>	<u>49.000</u>	<u>50.644</u>
Totale opbrengsten	494.042	677.322	466.039
Kosten			
Salarissen & sociale lasten	257.847	336.737	379.468
<i>Corona: NOW regeling</i>			-88.311
Overige personeelskosten	30.933	32.300	30.079
Huisvesting	78.658	117.329	104.334
<i>Corona: investeringen</i>			12.041
Kantoor	26.230	25.800	22.592
Verkoop	64.683	64.348	54.351
Horeca inkoop	8.946	69.200	71.518
Algemene kosten	11.242	9.440	12.403
<i>Corona: steunmaatregelen</i>			-51.137
Afschrijvingen	1.180		7.953
Bijdrage project parkeerterrein	3.000		
Bijdrage instandh. BRIM groen	6.052	2.600	2.400
Financieringslasten	<u>4.878</u>	<u>4.600</u>	<u>6.131</u>
Totale kosten	493.649	662.354	563.822
Exploitatiesaldo	393	14.968	-97.783